

« Η ΕΞΟΡΜΗΣΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΧΡΥΣΟΝ, »

(THE RUSH TO GOLD)

Η ΝΕΑ ΜΕΓΑΛΗ ΤΑΙΝΙΑ ΤΟΥ ΤΣΑΡΛΙ ΤΣΑΠΛΙΝ

Είχαμε αναγγείλει ἐν καιρῷ τὸ «γύρισμα» καὶ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς τελευταίας καὶ μεγαλειότερης ταινίας τοῦ Τσάρλι Τσάπλιν, ὑπὸ τὸν τίτλον : « Ἡ Ἐξόρμησις πρὸς τὸν Χρυσόν ». Ἦτο φυσικὸν ἢ προβολὴ τῆς ταινίας αὐτῆς ν' ἀναμένεται ὑπὸ τῶν θαυμαστῶν — καὶ ποῖος δὲν εἶναι ; τοῦ ἀφθάστου καλλιτέχνου μὲ δικαιολογημένην ἀνυπομονησίαν καὶ ἢ πραγματοποιήσις τῆς εἰς τὰς διαφόρους χώρας — Ἀμερικὴν, Ἀγγλίαν καὶ τελευταίως, Γαλλίαν — νὰ προκαλέσῃ κολοσιαῖον ἐνδιαφέρον ἐκ μέρους τῶν κινηματογραφικῶν κύκλων καὶ τῶν κριτικῶν. Γενικῶς τὰ σχόλια τῶν Εὐρωπαϊῶν εἰδικῶν ὑπῆρξαν ἐνθουσιαστικά. Τόσον εἰς τὸν Ἀγγλικὸν τύπον, ὅσον καὶ εἰς τὸν Γαλλικὸν τὸ ἔργον αὐτὸ ἐχαρκτηρίσθη ὡς ἀξία συνέχεια τῶν ἀριστουργημάτων τοῦ μοναδικοῦ κωμικοῦ, τοῦ παμβασιλέως τοῦ γέλωτος σήμερον. Δὲν ἔλειψαν, ἐν νοεῖται, λεπτομέρειαι καὶ ἐπικρίσεις τῆς ἐκτέλεσεως δευτερευουσῶν σκηνῶν, οὔτε ἐντελῶς καὶ οἱ θεωροῦντες τὴν « Ἐξόρμησιν πρὸς τὸν Χρυσόν » ὡς μὴ σημειοῦσαν πρόοδον εἰς τὴν καλλιτεχνικὴν ἐξέλιξιν τοῦ Τσάπλιν, τοῦ ὁποίου αἰριζοσπαστικαὶ περὶ κινηματογραφικῆς τέχνης ἰδέαι δημοσιεύονται εἰς τὸ προηγούμενον καὶ τὸ παρὸν τεύχος.

Κατωτέρω δίδομεν τὸ ἄρθρον τοῦ γάλλου κριτικοῦ κ. J.-L. Croze, διὰ τοῦ ὁποίου οὗτος ἐχαιρέτισεν εἰς τελευταῖον φύλλον τῆς « Comedia » τὴν προβολὴν τοῦ ἔργου εἰς τὸ παρισινὸν κινηματοθέατρον Μαγίναυκ. Ἐκ τοῦ ἄρθρου τούτου ὑπονοοῦνται ἀρκετὰ σαφῶς καὶ οἱ σοβαρότεροι ἀντιρρήσεις τῶν ἐπικριτῶν παρέχεται ὁμως συγχρόνως ἀρκετὰ σαφῆς ἢ εἰκὼν τῆς ὑψηλῆς προσπαθείας τοῦ διδασκάλου τῆς κωμικῆς τέχνης εἰς τὸν κινηματογράφον :

Αὐτὸ τὸ φαινόμενον τῆς παγκοσμίας κινηματογραφικῆς τέχνης, λέγει ὁ κ. Croze, αὐτὴ ἢ δόξα τῆς ὀθόνης ὁ Τσάρλι Τσάπλιν, μᾶς ξαναδείχεται ἀθηναικὸς δὲν θέλω νὰ εἰπῶ μὲ σάρκα καὶ ὀστά, ἀλλὰ κάτω ἀπὸ τὸ « μέλλον » καπέλλο του, μέσα στὸ κολοβὸ σακκάκι του, καὶ τὸ πανταλόνι του τὸ πάρα πολὺ

φαρδύ, ὅπως καὶ τὰ παπούτσια του, τὸ σπασμοδικὸν καὶ βάδιμά του καὶ αὐτὸ τὸ μαστουνάκι, τὸ ὁποῖον δὲν ἀποχωρίζεται ποτέ, δὲν τὸν προστατεύει ἐναντίον κανενὸς πράγματος ἢ προσώπου, οὔτε καὶ τὸν γλυτώνει ἀπὸ πέσιμο. Θὰ αἰσθάνεται κόπον νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ αὐτὴν τὴν στολὴν ὁ μέγας κωμικός.

Ἀκριβῶς στὸ τέλος τῆς « Ἐξορμήσεως πρὸς τὸν Χρυσόν » ὅταν ἐγκαταλείπῃ τὴν Ἀλάσκαν, ὅπου εὗρηκε τὸν πλοῦτον, ὁ χρυσοθήρας μᾶς ἐμφανίζεται καπελλωμένος μὲ ἕψηλόν πῖλον, φορῶν δυὸ ἐπανωφόρια πολυτελῶς γουνογαρνιρισμένα.

Ἡ ἐμφάνισις αὐτὴ ἐπάνω εἰς τὸ ἀτμόπλοιο, αὐτὴ ἢ παρῳδία τοῦ σὶκ κυρίου προκαλεῖ μὰ κάποιαν δυσαρέσκειαν εἰς τὴν αἴθουσαν καὶ ἐν τούτοις ἢ πορεία τῆς δράσεως ἀπαιτεῖ ἔτσι νὰ παρουσιασθῇ ὁ ἦρωσ. Ξέρω ἀπὸ τὸν βοηθὸν τοῦ Σαρλώ, τὸν κ. Henri d'Abbadie d'Arrast, ὅτι, τὴν στιγμὴν τοῦ καθορισμοῦ τῆς « συνεχείας » τῆς ἱστορίας, ὁ « διδάσκαλος » καὶ οἱ συνεργάται του εἶχαν ἀρνηθεῖ νὰ σταματήσουν στὴν λογικὴν αὐτὴν λύσιν. Καὶ ὁ μὲν καὶ οἱ δέ, μετὰ διαφόρους λύσεις ἀπὸ κοινῆς ἐξετασθείσας, κατεγοητεύθησαν μὲ τὸ ἀνακαλυφθὲν μέσον — μέσον ἄλλως τε εὐφρέστατον — τὸ ὁποῖον ἐπαναφέρει στὸ τέλος

τὸν Τσάρλι Τσάπλιν ὄχι διόλου ἕναν Σαρλώ ντυμένον τῆς μόδας, ἀλλὰ τὸν δημοφιλῆ Σαρλώ μὲ τὰ « παληὰ ρούχα ».

Ἀκόμη μὰ φορὰ παριστάμεθα εἰς μίαν κωμοτραγωδίαν, ὁμοίαν τῆς ὁποίας μόνος ὁ καλλιτέχνης τοῦ « Πάτερ — Σαρλώ » μπορεῖ νὰ φαντασθῇ καὶ ἀναπτύξῃ. Δὲν ἔχει τὴν στολὴν τοῦ Πιερρότου, ἔχει ὁμως τὴν ψυχὴν του. Ὅπως ὁ λατρευτὸς ἦρωσ — καὶ μάρτυς — τῆς παντομίμας, ὅπως αὐτὸ τὸ ἀφελὲς ὄν, τὸ πεσμένον ἀπὸ κάποιον κόσμον ποῦ φαίνεται ὄχι πραγματικὸς καὶ ποῦ τόσον μοιάζει μὲ τὸν ἰδικόν μας ὁ Τσάρλι Τσάπλιν σκέπτεται, δρᾷ ἀπλῶς. Ἡ φιλοδοξία του περιορίζεται εἰς μικρὰ πράγματα. Ὅταν ὁ σχολὸς εἶναι ὑπὲρ τὸ δέον ὑψηλὰ ἢ μακρυνὰ, σταματᾷ ἢ πέφτει τὸ πλήγωμα τοῦ σώματός του δὲν

Ὁ Τσάρλι Τσάπλιν

προκαλεί μεγαλειότητα ἀνακλαστικὴν ἀντίδρασιν ἀπὸ τῆς πληγῆς τῆς καρδιάς· δέχεται ἰσχυράγματα καὶ κατακεφαλιᾶς χωρὶς ἐξωτερικὸν πόνον, πρᾶγμα ποῦ δὲν σημαίνει σ' αὐτὸν ἔλλειψιν αἰσθηματικότητος, οὔτε καὶ θάρρους, διότι ὁ Σαρλὼ ἐπιτίθεται συχνὰ καὶ περισσότεροι τοῦ ἐνὸς Γολιάθ, κατερρίφθησαν ἀπὸ αὐτὸν τὸν Δαυὶδ, ὅπως τὸ βλέπει κανεὶς στὴν «Ἐξόρμησιν πρὸς τὸν Χρυσόν.» Εἶναι ἀλήθεια, ὅτι ἐδῶ, ὁ ἀντίπαλός του πέφτει φαρδύς πλατύς, ἀφ' οὗ προηγούμενος ἐδέχθη κατακέφαλα ἓνα κακοκρεμασμένο ρολόγι. «Ἦταν ἡ ὥρα του,» φαίνεται νὰ λέγῃ, μὲ τὸν συνήθη μοιρολατρισμὸν του, ὁ νικητὴς, ὑπερήφανος ἀπὸ μίαν νίκην, εἰς τὴν ὁποίαν φαίνεται ὅτι αὐτὸς συνετέλεσεν ἀποτελεσματικώτερα. Καὶ ὁ Σαρλὼ ἐξέρχεται ἀξιοπρεπῆς, ἐν μέσῳ διπλῆς σειρᾶς θαυμαστῶν τῆς στιγμῆς, μὲ τὸ ὕψος τοῦ ταυρομάχου τῆς «Κάρμεν,» ταυρομάχου, τὸν ὁποῖον ὁ ἄνθρωπος μὲ τοὺς ὄμους καὶ τὸν τράχηλον ταύρου δὲν ἐπρόσεξεν ἀρκετὰ. Εἶχε σημαίνει ἡ ὥρα του καὶ ὁ ἀλήτης, ἐκλήθη ὑπὸ τῆς ὥρας.

Ἀγαπῶ ἀπείρως τὴν ἀπάθειαν τοῦ χρυσοθήρα. Εἶναι ὁ Τσάρλι, ὁ μοιρολάτρης. Ἄν καὶ παραφορτωμένη ἀπὸ γεγονότα καὶ καυγάδες, ἡ ἱστορία του, κύριοι δικασταί, θὰ εἶναι σύντομη. Ἐνα ὥραϊο προῖ, ἢ ἓνα ὄμορφο βράδυ, ὁ Σαρλὼ, προσελκυσμένος ἀπὸ τὸν χρυσόν, ὅπως ὁ Πιερρότος ἀπὸ τὸν ἄργυρον τῆς σελήνης, ὁ Σαρλὼ ἐγκατέλειψε τοὺς φτωχοτοπούς, ὅπου ὁ πλοῦτος εἶναι προνόμιον μόνον μερικῶν, ὅπου οἱ ἄθλιοι φτωχοὶ δὲν μποροῦν παρὰ ν' ἀφίνωνται νὰ ζοῦν γιὰ νὰ πεθαίνουν ἀπὸ τὴν πείνα. Καὶ ὁ προσκυνητὴς πηγαίνει πρὸς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας του καὶ ἀκολουθεῖ μέσα στὸ χιόνι, τὴν γραμμὴν τῶν λαμπρῶν φωτῶν τῆς ἐλπίδος.

Ἡ θύελλα ξεσπᾷ. Ὁ χρυσοθήρας βρῖσκει καταφύγιον μέσα στὴν καλύβα ἐνὸς ἀλήτου ἐνὸς ἐκνόμου, τοῦ Μπλάκ Λάρσον. Ἴδου ὅμως καὶ τρίτος ἐπισκέπτης, τοῦ ὁποῖου ὁ ἄνεμος ἀνήρπασε τὴν σκητὴν, ὁ Χοντρο—Τζιμ Μάκ Καίη, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἤδη εὔρει μιά φλέβα χρυσοῦ. Μάχη μεταξὺ τοῦ Μπλάκ καὶ τοῦ Τζιμ. Ἡ μάχη καταπαύει, ὄχι ὅμως καὶ τὸ βασανιστήριον, ποῦ διαρκεῖ πολλὰς ἡμέρας. Τὰ τρόφιμα λιγοστεύουν. Τραβοῦν κλῆρον γιὰ νὰ γνωσθῇ ποιὸς θὰ ἔχη τὴν αὐταπάρνησιν νὰ ἐπιφορτισθῇ μὲ τὸν ἐπισιτισμὸν. Ὁ νοῦς σας πηγαίνει ἀμέσως στὸν Σαρλὼ καί, πρὶν βγῆ ὁ κλῆρος τὸν ὑποδεικνύετε. Εἶναι τόσοσ ἀτύχος! Ἐ! λοιπόν, ὄχι, ὁ Λάρσον θὰ φύγῃ. Καὶ τραβάει. Στὸν δρόμο συναντᾷ ἀστυνομικοὺς, τοὺς σκοτώνει μαζεθεὶ τὰ τρόφιμά των καὶ ἀνακαλύπτει, καθ' ὁδόν, τὸ μεταλλεῖον τοῦ Χοντρο—Τζιμ Μάκ Καίη. Ὅλες ἡ εὐτυχίες μαζωμένες γι' αὐτὸν τὸν λωποδύτη!

Κατὰ τὸ διάστημα αὐτό, ὁ Τσάρλι καὶ ὁ Μάκ Καίη ἀποφασίζουν ἀναγκαστικῶς νὰ ἐπιχειρήσουν ἐξοδὸν καὶ νὰ πᾶνε εἰς ἀναζήτησιν ὀλίγης τροφῆς. Χωρίζονται. Ὁ Μάκ Καίη πέφτει ἐπάνω στὸν Λάρσον, τὸν σφετεριστὴν χρυσοφόρου πεδίου. Νέα μάχη. Ὁ

κλέφτης σκοτώνει τὸν ἀντίπαλόν του. Καὶ ὁ Τσάρλι, χάρις εἰς ἓνα εὐφυῆ στρατήγημα, κατορθώνει νὰ ξενισθῇ ἀπὸ κάποιον χρυσοθήραν, ὁ ὁποῖος κατέχει ὀλόκληρον ἐγκατάστασιν καὶ ὀλόκληρον... καλύβην ἀρκετὰ καλὰ ἐφωδιασμένην μὲ κομφορ πολὺ εὐπρόσδεκτον εἰς τὴν Ἀλάσκαν. Καὶ ὁ Τσάρλι τὸ δέχεται. Ὁ ἰδιοκτῆτης τὸν διορίζει φύλακα σπιτιοῦ.

Ὁ φτωχοδιάβολος ἀνασυντάσσεται. Τὸ βράδυ συχνάζει στὸν χορό. Χωρὶς δὲ νὰ ζητῇ περιπέτειαν, τὴν βρῖσκει. Ἐνα ὄνειρο ἐρωτικὸ δειλὸν κατ' ἀρχάς, τολμηρὸν ἔπειτα, ἐμπνέει τὰς πράξεις του. Δὲν βλέπει πειὰ παρὰ διὰ μέσου τῶν ὀφθαλμῶν μιάς ὄμορφης κόρης, τῆ Γεωργίας, ἡ ὁποία διασπεδάζει εἰς βάρος τοῦ ἐρωτευμένου τῆς περιστάσεως, ἂν ὄχι καλοντυμένου, τοῦλάχιστον καλοανατεθραμμένου. Ἡ Γεωργία ἐρχεται νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν Τσάρλι. Καὶ αὐτὸς ριψοκινδυνεύει νὰ προσκαλέσῃ τὴν δεσποινίδα καὶ τῆς φίλης τῆς νὰ ξενυχτίσουν τὴν 21 Δεκεμβρίου.

Στὸ καμπαρέ, ὁ Τσάρλι, ἀπλοϊκὸς καὶ εὐκολόπιστος, πάντοτε πειὸ ἐρωτευμένος μ' ἐκείνην, ποῦ, πραγματικῶς, τὸν κοροϊδεύει, Καὶ τὸ εἰδύλλιον...ἀποσαφηνίζεται. Καὶ ἡ πρωτότυπος σκηνὴ διαδέχονται ἡ μία τὴν ἄλλην, γεμάτες νοστιμάδα, φαιδρὲς γιὰ τοὺς θαμῶνας τοῦ μάρ, ἀλγεινὲς γιὰ τοὺς θεατὰς οἱ ὁποῖοι αἰσθάνονται οἶκτον γιὰ τὸ ριζικὸν τοῦ ἐρωτευμένου, λατρευτοῦ ἐν τῇ λατρείᾳ του. Μὲ τέτοιον τρόπον δέχεται ἀπὸ τὰ χέρια τῆς Γεωργίας ἓνα τριαντάφυλλο, πεσμένο ἀπὸ τὸ κορσὰς τῆς, τρόπον τολμηρὸν καὶ φοβισμένον συγχρόνως, ὥστε νὰ προκαλῆ χαμόγελα καὶ δάκρυα καὶ νὰ γοητεύῃ.

Πρέπει νὰ ἀλύσω λεπτομερέστερα τὸν θαυμασμόν μου καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν μου γιὰ τὴν «Ἐξόρμησιν πρὸς τὸν Χρυσόν», γιὰ ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος τὴν ἐδημιούργησε, τὴν παίξει, τὴν ζῆ, ὅπως μόνος ὁ Τσάρλι Τσάπλιν εἶναι ἱκανὸς νὰ διερμηνεύσῃ ἐπὶ τῆς ὀθόνης ἓνα κομμάτι τῆς ὑπάρξεως, παρατημένον εἰς τὸν τάδε ἢ τὸν δεῖνα ἄθλιον τῆς τύχης, ἀλήτην ἢ πεινασμένον, στερημένον τὸν ἔρωτα καὶ τῆς μικρότερες ἐδῶ κάτω χαρὲς; Ἀρκοῦμαι νὰ σημειώσω τὸ ταξεῖδι τῆς καλύβας, ἀποσπασθείσης ἀπὸ τὰ θεμέλιά της καὶ μεταφερθείσης εἰς ἓνα μέρος, ὅπου πρέπει κάθε στιγμὴν νὰ φοβῆται κανεὶς τὴν καταστροφὴν τῶν ξένων τῆς. Ἡ κατάστασις εἶναι τρομερά: καὶ διερμηνεύεται ἀστείωτα ἐμπρὸς μας. Ἡμεῖς αἰσθανόμεθα τὸν κίνδυνον ποῦ διατρέχουν ὁ Τσάρλι καὶ Μάκ Καίη τὸ ὑποπτεύονται, καταβάλλουν δὲ μυριάς προσπαθείας γιὰ νὰ τοῦ διαφύγουν καὶ τὸ κοινὸν γελᾷ ὅλο καὶ περισσότερον. Τὸ «ἐμφέ» αὐτῆς τῆς σκηνῆς εἶναι σημαντικόν.

Ὁ συνήθης πεσιμισμὸς, ἡ ἐπίμονη γκίνια ποῦ καταδιώκουν τὸν Σαρλὼ ὑποχωροῦν καὶ δίδουν τόπον εἰς αἰσίαν λύσιν. Μερικοὶ δυσαρροστοῦνται γιὰ ἓνα τέτοιο τέλος.

Ἐγὼ ὅμως τί πρέπει νὰ τονίσω; Τὸν Σαρλὼ συγγραφέα ἢ τὸν Σαρλὼ ἠθοποιόν; Ἡ σύλληψις τοῦ θέματός του γίνεται δεκτὴ

ἀνεπιφυλάκτως ἀπὸ ἐμένα. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ
παίξιμό του, εἶναι ἀνάγκη νὰ σημειώσωμεν
τὸ ἐξαιρετικόν, τὸ ἱλιγγιῶδες ἐνδιαφέρον του ;
Θὰ θριαμβεύση, θριαμβεύει παρ' ὅλας τὰς
δυνατὰς ἐπικρίσεις. Μὴ λέτε, μέγαλε Θεέ !
μὴ λέτε : « Ὁ Σαρλὸς δὲν ἀνανεώνεται, οἱ μορ-
φασμοὶ του, αἱ ἐκφράσεις του, διαρκῶς αἰ-
ἴδιαι. » Μελετήσατε τὸν μέγαν καλλιτέχνην.